

Szakpolitikai ajánlások

A VÁLLALKOZÓI SZELLEMŰ OKTATÁS ELŐMOZDÍTÁSA
MAGYARORSZÁGON

- 2018 MÁJUS -

THE EUROPEAN ENTREPRENEURSHIP EDUCATION NETWORK (EE-HUB.EU)

Bevezetés

A 'kezdeményezőkézség és a vállalkozói kompetencia' tágabban értelmezve az elképzelés megvalósításának a képessége, olyan elképzelésekre, amelyek mások számára is értéket teremtenek. A kezdeményezőkézség és a vállalkozói kompetencia egyfajta transzverzális kulcskompetencia, amelyre minden egyénnek szüksége van az egyéni kiteljesedéshez, a fejlődéshez, az aktív állampolgársághoz, társadalmi befogadáshoz és foglalkoztatottsághoz egy tudásalapú társadalomban. (Entrepreneurship Competence Framework, 2016).

Az Európai Unió már hosszú ideje kiemelt hangsúlyt fektet a vállalkozói készségek fejlesztésére, belefoglalva azt számos szakpolitikai stratégiai dokumentumba és kiadványba, mint pl. *Key Competences Framework for Lifelong Learning Europe 2020*, *Small Business Act* és a legfrissebb *New Skills Agenda*. A *Vállalkozás 2020 Cselekvési Tervben* valamint a *Gondoljuk újra az oktatást* kommunikációjában, az Európai Bizottság javasolja, hogy minden diáknak legyen saját gyakorlati vállalkozói tapasztalata még az iskola befejezése előtt.

Ugyanakkor az Európai Bizottság Uniós foglalkoztatási és társadalmi helyzet 2015-ös áttekintése rámutat, hogy „az Európai Unióban továbbra is a vállalkozói ismeretek és készségek fejlesztésének hiánya az egyik legnagyobb olyan probléma, amely visszatartja az önfoglalkoztatási és vállalkozói kedvet”. A COSME program hangsúlyozza, hogy a vállalkozói ismeretek és készségek fejlesztését az oktatás minden szintjén meg kell valósítani, ez az egyik legfontosabb befektetés.

A EURYDICE jelentés kiemeli, hogy a vállalkozói ismeretek oktatásának megerősödésére az Európai Unióban még hosszú út vár. Mindössze 11 ország kezeli ezt a kérdést kiemelt jelentőségű ügyként. Az Európai Parlament szándéka, a 2015. szeptemberében kiadott *A fiatalok vállalkozói készségének oktatás és képzés révén történő előmozdításáról c.* jelentése felhívja a figyelmet arra, hogy az oktatási rendszereknek a nemzeti alaptantervbe kell ágyazniuk a vállalkozói ismeretek oktatását valamint ezzel egyidőben pedig biztosítani kell az európai pedagógusoknak az ilyen jellegű képzéseket, hogy előmozdítsák a vállalkozói ismeretek oktatását az európai iskolákban. Európai szinten az Európai Parlament felszólította az Európai Bizottságot, hogy támogassa a vállalkozói ismeretek fejlesztését az EE-HUB.EU irányvonalai mentén.

Az EE-HUB

A *European Entrepreneurship Education NETwork (EE-HUB)* 2015 májusában indult. Ennek eredményeképpen több, mint 20 országból +40 szakértő bevonásával létrejött egy egyedülálló tanácsadói testület a döntéshozók támogatására. Az EE-HUB számos csatornán valósít meg különböző figyelemfelkeltő eseményeket (pl. nemzeti stratégiák, partnerségek a vállalatokkal, tanárok támogatása vagy a helyi hatóságok bevonása).

Az EE-HUB olyan vállalkozói szellemű oktatásban érdekelt szakemberek gyűjtőpontja, akik kiterjedt hálózati, szervezeti és kormányzati kapcsolatokkal rendelkeznek.

Az EE-HUB szakértők 60 jó gyakorlatot gyűjtöttek össze, amelyek azonos sablonba öntve átfogó képet nyújtanak a kiválasztott kezdeményezésekről.

Magyarországon a program keretében közös párbeszéd indult el a témában érdekelt felek között, hagyományteremtő céllal megrendezésre került a Vállalkozói Szellemű Oktatásért c.konferencia a pedagógusok módszertani támogatására illetve a szakemberek bevonásával olyan célok és javaslatok kerültek felsorolásra, amelyek előre mozdítják a hazai vállalkozói szellemű oktatás helyzetét.

„az Európai Unióban továbbra is a vállalkozói ismeretek és készségek fejlesztésének hiánya az egyik legnagyobb olyan probléma, amely visszatartja az önfoglalkoztatási és vállalkozói kedvet”

European Commission, DG for Employment, Social Affairs and Inclusion, Employment and Social Developments in Europe, 2015.

EGY ÁLLANDÓ MAGYARORSZÁGI HUB FENNTARTÁSÁÉRT

AZ VÁLLALKOZÓI SZELLEMŰ OKTATÁSÉRT HUB KÜLDETÉSE

- Együttműködés elősegítése az üzleti, az oktatási és a civil szféra között.
  - Fejlődési modell javaslata a vállalkozói szellemű oktatásban és megegyezés létrehozása ezzel kapcsolatban.
  - A diákok és a tanárok számára egy olyan rendszer létrehozásának a koordinálása, amely érvényesíti és elismeri a vállalkozói ismeretek és készségek elsajátítását, ezen túl pedig kompetencia alapú értékelési eszközök kidolgozása.
  - A hazai és nemzetközi kutatások feltérképezése és az eredmények megosztása
  - Know-how és támogató központként való működés a döntéshozók számára.
  - Létező jó gyakorlatok beazonosítása és összegyűjtése.
  - Osztályteremben használható módszerek fejlesztése és megosztása.
  - Technológia és blended learning használatának elősegítése a tanárok és diákok számára.
  - Tanárképzés és továbbképzés támogatása a vállalkozói ismeretek és készségek fejlesztése terén.
  - Olyan jogi/pénzügyi keretek keresése, amely támogatja a gyakorlati vállalkozói oktatást az iskolákban.
  - Olyan események előmozdítása és elismerése, amelyek támogatják a vállalkozói szellemű oktatást
-

1.

Ajánlások a kormányzat számára

Széleskörű szakpolitikai platform beindítása vállalkozói ismeretek és készségek fejlesztését illetően, különböző minisztériumok és egyéb szervek együttműködésével.

Érdekelt felek kapcsolatának erősítése; érdekelt felek bevonása a szakpolitikai célok és tevékenységek tervezésbe, megvalósításba és értékelésébe.

A vállalkozói ismeretek és készségek fejlesztésének előmozdítása.

Pedagógusok elismerése és támogatása: vállalkozói kompetenciák fejlesztéséhez kapcsolódóan. Vállalkozói ismeretek és készségek fejlesztése a tanárképzésben, valamint a továbbképzésekben, a pedagógusok szakmai fejlődésének részeként.

Hosszútávú támogatási alap létrehozása.

Tantárgyi és tanórai keretek újragondolása. Ismeretek szintetizálása.

A felsőoktatásban a vállalkozói szellemű oktatást segítő kurzusok, programok, kezdeményezések támogatása.

Vizibilitás biztosítása, kampány a vállalkozói lét népszerűsítésére.

Törvény, jogszabály alkotása a gyakorlati vállalkozói tapasztalatot nyújtó diákvállalkozás programok jogi kereteinek biztosítására az oktatás minden szintjére vonatkozólag.

Tevékenységek feltérképezése, fejlődés nyomonkövetése és a hatás mérése.

Támogatók és érdekelt felek hálózatának fenntartása

Széleskörű támogatás elérése olyan szervezetek bevonásával, mint például a munkaadók, kamarák, szövetségek és egyéb nemzeti szervezetek a startup-ok és pénzügyi szférából, hogy támogassák a vállalkozói szellemű oktatást

Vállalatok, KKV-k bevonása, a magánszektor támogatásának elismerése. Fontos, hogy stabil kapcsolatok épüljenek ki az üzleti szféra és az oktatás között, hogy ezáltal gyakorlati vállalkozói tapasztalatra tehessenek szert a diákok.

Továbbképzések támogatási rendszerének felülvizsgálata: pedagógusok hozzáférhessenek minőségi továbbképzésekhez a vállalkozói szellemű oktatás elősegítése érdekében. A pedagógusok, a támogatás keretében a megítélt utalványt beválthassák a kiválasztott képző intézmény továbbképzésére.

Külső szakemberek, vállalkozók, üzletemberek bevonása és aktív részvétele az oktatásban.

Érdekelt felek kapcsolatának erősítése

Rendszeres kommunikáció kiépítése a szakemberek és a döntéshozók között. (pl. munkaadók, vállalkozók, oktatás, szakpolitika, kamarák, civilek között).

Közös konferenciák, workshopok és hálózatépítő események szervezése vállalati és oktatási szakemberek bevonásával.

Pedagógusok, iskolaigazgatók, tanári kar, diákok, diákszervezetek és más csoportok bevonása a rendszer megváltoztatása céljából.

Online felület és offline közösség létrehozása és ápolása, amely teret biztosít a jó gyakorlatok megosztásának, az aktuális fejlesztési pontok megvitatásának, fórumnak, tudásmegosztásnak és vizibilitásnak.

A vállalkozói ismeretek és készségek fejlesztésének előmozdítása. Pedagógusok elismerése és támogatása.

Pedagógusok számára működő továbbképzések felülvizsgálata, új képzések bevezetése (különböző időtartamú, szakmai és módszertani).

Pedagógusok támogatásának lehetséges formái: továbbképzések, innovációs céloknak megfelelő munkaközösségek létrehozása, dedikált munkaidő biztosítása a pedagógus számára, jó gyakorlatok, jó példák (személyes példák) látogatása és átvétele, gyakorlati tapasztalatok megszerzése az üzleti életben.

Az iskolák tevékenységének elismerése: a nemzetközileg is bevezetett "Az Év Vállalkozói Iskolája" (The Entrepreneurial School) díj kiosztása minden évben.

Pedagógusok elismerése és díjazása (Edupreneur).

Felsőoktatásban a pedagógus képzésbe beágyazni az erre irányuló képzést. Féléves *Alapvető gazdasági ismeretek* képzés a pedagógusok számára, itt kiemelt szerepet kap a módszertan, gyakorlati képzés szerepe.

Választható képzések az *Alapvető gazdasági ismeretek* képzés mellett a pedagógusképzésben: *Pénzügyi alapismeretek, Vállalkozói alapismeretek és Gazdasági ismeretek tanításának módszertana*- a 4 elvégzése esetén betétlap jár a diploma mellé.

Szükséges segédanyagok, módszertani kiadványok létrehozása, digitális segédanyagok kialakítása.

Értékelés átgondolása (vállalkozói készségek fejlődésének mérése).

50 órás vállalkozói szolgálat bevezetése a középiskolákban: a szolgálat keretében gyakorlati, vállalkozói készségeket fejlesztő programok elvégzése pl. árnyékprogram, diákvállalkozás, projekt munkák, egyéb tevékenységek.

Hosszútávú támogatási alap létrehozása

TAO pénzek felhasználási körének kiterjesztése a vállalkozói készségeket és ismereteket fejlesztő programok, kezdeményezések támogatására. Felhasználás feltételeinek alakítása a hatékony felhasználás érdekében.

Az évente megpályázható "Az Év Vállalkozói Iskolája" címet elnyerő intézménynek jelentős forrás-kiegészítés megítélése, amely segíti a helyi vállalkozói szellemű oktatási ökoszisztémák létrehozását és fenntartását, valamint módszertani jellegű bemutatók, foglalkozások megtartását külső szakemberek számára.

Tantárgyi és tanórai keretek újragondolása. Ismeretek szintetizálása

Tapasztalati tanulást, projekt alapú munkát és élménytanulást elősegítő módszerek alkalmazása az oktatásban: alapvetően azok a módszerek, amelyekkel ezek a vállalkozói kompetenciák fejleszthetők részben nem ismeretekhez köthető módszerek, hanem inkább készségfejlesztő gyakorlatok.

45 perces órai időkeret átalakítása, hogy lehetővé váljon a készségfejlesztő foglalkozások megvalósítása. Helyette epochális tanítási blokkok bevezetése.

Ismeretek szintetizálása: a különböző tantárgyakban szórványosan megjelenő információk összekötése.

A vállalkozói készségek fejlesztésére dedikált idő megítélése az órakeretben.

Iskolák kapuinak megnyitása, reflektálás a környező világra. Üzletemberek, szakemberek, vállalkozók bevonása.

IKT eszközök bevonása.

Első osztályban 3-4 hetes ráhangolódás, mentálhigiénés, tanulástechnikai képzés, készségfejlesztő feladatok, amelyekre később lehet építeni.

Az iskolák az alapidokumentumaikba a gazdaságtanítási cél bevezetése (nevelési program, helyi tanterv, tanórán kívüli rendezvények terve, projekt-témák).

Gimnáziumokban és általános iskolákban a vállalkozói szellemű oktatás megerősítése. Az iskola kapuinak kinyitása a munka világra, hangsúlyozottabban kapjanak helyet az ilyen jellegű programok.

Létező, sikeres, gyakorlatias, vállalkozói készségeket fejlesztő programok iskolai megvalósításának elősegítése. A vállalatok, kamarák, civil szervezetek által kidolgozott sikeres programok eljutásának elősegítése a célcsoportokhoz.

A vállalkozói készségek és ismeretek fejlesztése a felsőoktatásban

Minden felsőoktatásbeli hallgató számára elérhetővé tenni pénzügyi, illetve vállalkozási kurzusokat. (Oktathassa vállalati közgazdász, külső szakember is – itt ne érvényesüljenek a szigorú MAB feltételek. És egyben lehessen ő a tantárgyfelelős.) Kiemelt szerepe van a gyakorlatias módszereknek, nem elméleti kurzus.

Vállalkozók, vállalatok, kamarák és oktatók közötti együttműködés megerősítése.

Vállalkozói szellemet erősítő programok, kezdeményezések támogatása: jó gyakorlatok, siker és bukás sztorik megosztása, mentor programok, alumni rendszer, egyetemek közötti kooperáció, külföldi egyetemek jó példáinak átvétele.

Lehetővé tenni a hallgatóknak a saját ötletük megvalósítását - egyetemistáknak "diákvállalkozás"/ "startup" programok keretében. Szabadon választható kurzus - saját vállalkozói élmény.

Oktatók képzése a gyakorlatias vállalkozói kurzusok vezetésére.

Az egyetemista hallgatóknak lehetővé tenni, hogy a vállalatok, vállalkozók vagy civil szervezetek számára fontos témákat, kérdéseket, problémákat dolgozzanak fel a diploma munkájukban, így segítve azok munkáját.

Hálózatépítés, együttműködés erősítése.

Vizibilitás

Figyelemfelkeltő események támogatása és népszerűsítése

A vállalkozói szellemű oktatás valamint a vállalkozói lét népszerűsítése.

A pályaválasztásnál jelenjen meg a vállalkozói lét.

Események támogatása, amelyek javítják a vállalkozókról alkotott képet, népszerűsítik a vállalkozói szellemű oktatást. (Vállalkozói Héten Expo szervezése, ahol bemutatkozhatnak a vállalkozói ismereteket és készségeket fejlesztő programok szervezői - vállalatok, civilek, kamarák, iskolák egyéb szervezetek.)

Törvény, jogszabály a diákvállalkozási programok jogi kereteinek szabályozására

Közoktatásban, szakképzésben és felsőoktatásban gyakorlati vállalkozói tapasztalatot biztosító programok jogi kereteinek szabályozása - ezáltal biztosítva a programok megvalósításának lehetőségét.

Tevékenységek feltérképezése, fejlődés nyomon követése és a hatás mérése

A vállalkozói ismeretek és készségek fejlesztési kezdeményezéseinek nyomon követése és népszerűsítése.

Biztosítani, hogy mind a formális, mind az informális vállalkozói oktatás érvényesülhessen, támogatást nyernek.

Hatástanulmányok készítése.

2.

Ajánlások oktatási intézmények számára

AZ INTÉZMÉNYFENNTARTÓI KERETEK FIGYELEMBE VÉTELÉVEL

A vállalkozói szellemű oktatás legyen része az iskolák stratégiájának és kerüljön megosztásra a szülőkkel, helyi közösséggel és a diákokkal.

Erőforrás biztosítása a pedagógusok továbbképzéseken való részvételére és ennek elismerésére .

Családi vállalkozások, szülők bevonása.

Az iskolák, helyi vállalatok, vállalkozások, civil szervezetek és egyéb közvetítő szervezetek együttműködésének erősítése-
ökoszisztéma kiépítése.

"Ökoszisztéma megközelítés"- az iskolák kapjanak támogatást arra, hogy kinyitva az iskola kapuit, helyi szinten bevonják az érdekelt feleket a vállalkozói szellemű oktatásba.

Vállalkozói kultúra ösztönzése az iskolában - szerepvállalás a helyi szervezetek körében (civiliek, helyi szervek, szülők, vállalatok, diákszervezetek), azok bevonása.

Népszerűsíteni a vállalkozói készségek fejlesztését más készségek fejlesztésével (digitális, STEM).

Jól bevált sikeres gyakorlati vállalkozói oktatási módszerek felkínálása. (pl. diákvállalkozás)

Ösztönzők, elismerések átadása diákok, pedagógusok számára. A média használata ezen elismerések és sikertörténetek bemutatására.

Pedagógusok felkészítése arra, hogy integrálni tudják a vállalkozói szellemű oktatást a saját tantárgyukba.

3.

Javaslatok az üzleti közösség és közvetítő szervezetek részére

A vállalkozói szellemű oktatás megtervezésében és megvalósításában való aktív részvétel.

A vállalkozói szemléletű oktatás támogatása váljon a CSR elismert elemévé.

A fiatalok vállalkozói képzéséért legtöbbet tevő vállalat elismerése, nyilvánosság biztosítása.

Együttműködés szakképzőkkel, iskolákkal, egyetemekkel: mentorálás, iskolai látogatások, nyílt munkahelyi napok, egyéb események vagy gyakornoki programok megvalósítása érdekében.

Együttműködés a megfelelő hatóságokkal, civil szervezetekkel és oktatási intézményekkel, hogy közösen hívják fel a figyelmet a vállalkozói lét pozitív hatásaira és javítsák a vállalkozókról kialakult általános benyomást.

Programok biztosítása, ahol a pedagógusok betekintést nyerhetnek az üzleti életbe: árnyékprogram, rövid tréningek, workshopok.

“A vállalkozások ösztönzése azzal kezdődik, hogy közelebb hozzuk egymáshoz az üzleti és oktatási szférát. A kamarák és üzleti szervezetek fontos szerepet játszanak ebben. A vállalkozói szemlélet az élet minden területén fontos, de bízunk benne, hogy a vállalkozói ismereteknek és készségeknek jobb és intenzívebb fejlesztése közvetlen hatással lesz az európai start-up-ok minőségére és számára.”

Arnaldo Abruzzini, Chief Executive Officer, EUROCHAMBRES

Vállalkozói Szellemű Oktatásért HUB Magyarország Együttműködő Partnerek

Amerikai Kereskedelmi Kamara, Budapesti Gazdasági Egyetem
Budapesti Gazdasági Szakképzési Centrum, Budapesti Innovatív Gimnázium,
Citibank, Civil Közoktatási Platform, Colibri HR Solutions
Corvinus Egyetem, Debreceni Egyetem GTK, Gazdálkodástudományi Intézet,
Vállalkozásfejlesztési Tanszék, DEMOLA, DIA, Edunet Alapítvány,
Élményműhely, Eszterházy Károly Egyetem
Herman Ottó Mezőgazdasági Szakgimnázium, Szakközépiskola
Kaposvári Szakképzési Centrum Noszloy Gáspár Közgazdasági
Szakgimnáziuma,
Kunterbunte Welt, Metropolitan Egyetem,
Osztályfőnökök Országos Szakmai Egyesülete, SEED Alapítvány,
Szegedi Tudományegyetem Gazdaságtudományi Kar
Szent István Egyetem Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar
uSchool, Vállalkozók Országos Szövetsége,
Veszprémi Szakképzési Centrum Közgazdasági és Közigazgatási
Szakgimnáziuma,
Women Startup Competition

A Vállalkozói Szellemű Oktatásért HUB Magyarországon 2017-2018

Nyitókonferencia
2017.12.12

1. Munkacsoport
megbeszélés
2018.03.28.

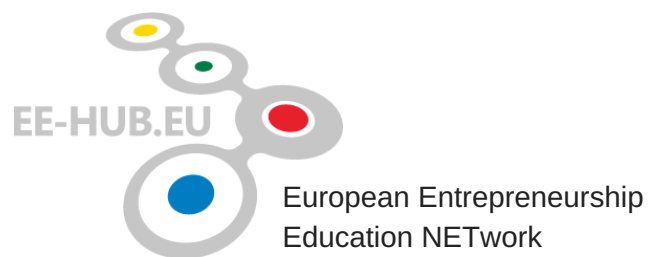

A Vállalkozói Szellemű Oktatásért
Pedagógus Konferencia
2018.04.19.

2. Munkacsoport
megbeszélés
2018.05.16.

EE HUB Round Table
Budapest
2018.06.04-05.

Partnerek

Citi Foundation

